

Slabo obrazovani žene se međusobno, a

Prof. dr. Josip Burušić
Centar za istraživanje znanja, obrazovanja i ljudskog kapitala, Institut društvenih znanosti "Ivo Pilar"

Koliko je za brak važna stručna spremna

● žene ● muškarci

postotak brakova sklopljenih prema završenoj stručnoj spremi

Istraživanje je provedeno na **48.232 osoba**

NSS NSS

8,61%

NSS SSS

9,54%

NSS VŠS

0,22%

NSS VSS

0,12%

SSS VSS

3,72%

VŠS NSS

9,54%

VŠS SSS

3,03%

VŠS VŠS

1,12%

VŠS VSS

1,21%

VSS NSS

0,05%

Što se događa u školskom uspjehu djece kada je majka niskoobrazovana (NSS), a otac ima neku od obrazovnih razina?

HRVATSKI JEZIK

NSS 44,3 NSS

NSS 50,4 SSS

NSS 53,4 VŠS

NSS 56,8 VSS

Što se događa u školskom uspjehu djece kada je otac niskoobrazovan (NSS), a majka ima neku od obrazovnih razina?

NSS 52,5 SSS

NSS 62,7 VŠS

NSS 65,3 VSS

Što se događa u školskom uspjehu djece kada se roditelji žene unutar svoje obrazovne razine?

SSS 57,4 SSS

VŠS 64,5 VŠS

VSS 68,3 VSS

Broj prikazuje indeks koji se kreće od 1 do 100, pri čemu je 1 najniža, a 100 najviša ocjena

Koliko daleko padla od stabla

U zemlji u kojoj 40-ak posto građana ima samo osnovnu školu imamo isto toliko djece čije su šanse za uspjeh u životu, kako pokazuje veliko istraživanje, bitno manje. Piše **Josip Burušić**

U brojnim istraživanjima obilno dokazano da postoji izražena sličnost u društvenim, ekonomskim i osobito obrazovnim ponašanjima roditelja i njihovih potomaka. Primjerice, djece obrazovanih, društveno uglednijih, bogatijih roditelja i sama će biti obrazovnija, bogatija, općenito uspješnija. Djece roditelja koja su sklona ovim ponašanjima, naslijeđim ponašanjima ili drugim društveno nepriljubljenim ponašanjima vjerojatnije će se i sama češće upuštati u ne-

ka od tih ponašanja nego djeca čiji roditelji u njima nisu sudjelovali. Zanimljivo je da pored socijalno posređovanih ponašanja, značajne se povezanosti pronalaze i u slučaju nekih ekskluzivno psiholoških stanja. Primjerice, položaje snažne povezanosti između pojedinih psiholoških dispozicija kao što su izmjena u pojedinih psiholoških dispozicija kao što su sklonost depresiji, emocionalna nestabilnost ili rečmo osobna sreća roditelja i njihovih potomaka.

Roditeljski kapital

U znanstvenoj se literaturi na prisutnu povezanost ponašanja roditelja i njihove djece ukazuje sintagmama kao što su "međugeneraci-

jska povezanost", "roditeljska ulaganja", "roditeljski kapital" ili jednostavno "roditeljska transmisija".

Područje obrazovanja je dno je od područja u kojem se osobito često utvrđivala povezanost između postignuća roditelja i postignuća djece. Ono se pokazalo prilično snažnim i stabilnim te se ponajviše u različito osmišljenim istraživanjima. U svima njima zaključak je bio prilično sličan - povezanost između obrazovne razine koje su dosegli roditelji i obrazovne uspješnosti djece prilično je izražena. Štoviše, ta se povezanost može prepoznati na različitim razinama obrazovanja na kojima se promatra-

la. Javlja se već u predškolskoj, vrtičkoj dobi, prisutna je tijekom osnovnoškolskog i srednjoškolskog obrazovanja te se zadržava sve do razine fakultetskog obrazovanja. Razvijena društva u toj povezanosti vide dobar i učinkovit mehanizam društvenog utjecaja na članove svoga društva. Polaze od toga da oni koji imaju višu obrazovnu naobrazbu imaju veći status u društvu, veću količinu financijskih resursa, veći kapacitet za aktivno društveno djelovanje, veća očekivanja u pogledu postignuća djece te raznovrsnije i veće resurse koje djece mogu staviti na raspolaganje. Stoga se na snažnu povezanost između postignuća roditelja i postignuća djece gleda s odobravljenjem, jer je to društveno poželjno u situaciji kada u nekom društvu prevladava dobro obrazovano stanovništvo.

Eliminiranje štete

No, što učiniti kada imate slučaj da u društvu prevladava niskoobrazovano ili nedovoljno obrazovano stanovništvo? Kao što je to slučaj u Republici Hrvatskoj u kojoj je 7,82% fakultetski obrazovanih, a 40-ak posto je građana samo sa završenom osnovnom, nezavršenom osnovnom ili pak bez ikakve škole? Što učiniti kada je među stanovništvom koje je završilo srednju školu njih gotovo polovica završila neku trogodišnju stručnu školu? U takvoj ste situaciji uistinu pred velikim izazovom i samo politika temeljena na znanstveno izvedenim spoznajama u takvoj situaciji može osigurati planiranje i provođenje programa usmjerenih na eliminiranje štetnih posljedica vezanih uz lošu obrazovnu strukturu stanovništva.

U hrvatskim uvjetima, kao što svjedoče opsežna znanstvena istraživanja koja smo proveli, postoji snažna povezanost između obrazovanja roditelja i obrazovne uspješnosti učenika. Različite su usporedbe učinjene kako bi se sa što većom sigurnošću provjerilo i potvrdilo dobitni odnos. U svim učinjenim analizama trend je uvijek istoznačan - djece obrazovanih roditelja postižu viša obrazovna postignuća od djece niskoobrazovanih roditelja. Dodatnu potvrdu tom na-

Deset posto djece u Hrvatskoj ima roditelje koji su niskoobrazovani. Oni su najrizičnija skupina i njihov je uspjeh u školi najlošiji

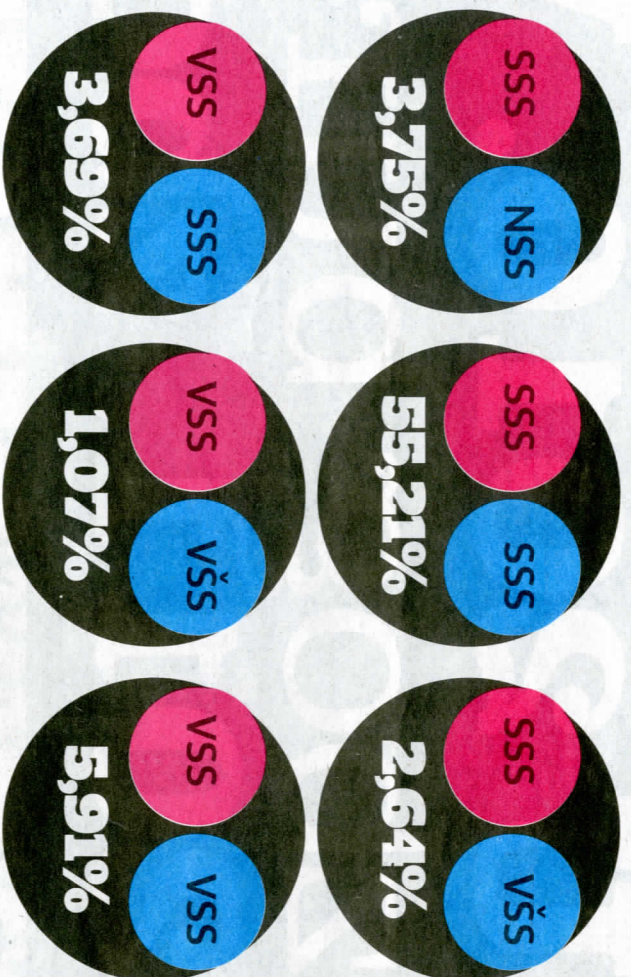
lažu daju i analize koje uspoređuju postignuća djece kod kojih roditelji jesu nejednakog obrazovanja. One su pokazale da bilo koji roditelj u paru ako ima nešto višu razinu obrazovanja pozitivno pridonosi povećanju obrazovnih postignuća djece. Taj je odnos nešto veći kada je riječ o obrazovanju majke. U učinjenim usporedbama u najlošijem je položaju nešto manje od 10% djece koja se obrazuju u RH, a kojima su i majka i otac niskoobrazovani. Oni su, u prosjeku gledano, u svim usporedbama najmanje uspješni. Kada samo jedan od roditelja ima srednju stručnu spremu, već je postignuća djece nešto bolje, no još uvijek nedovoljno dobro, kao u situaciji kada oba roditelja imaju srednju stručnu spremu. U najboljem su položaju učenici kojima oba roditelja imaju visoku stručnu spremu. Oni su prosječno najuspješniji u svim usporedbama.

Prenošenje utjecaja

Objašnjenja na koji način dolazi do "prenošenja" kapitala roditelja na postignuća djece te kojim mehanizmima se prenosi utjecaj roditelja na postignuća djece ima nekoliko i oni prije svega spadaju u sferu znanstvenog bavljenja ovim temama. Ono što je važno je važnije u ovom kontekstu jest jasna spoznaja da

Djeca su im loši učenic

je u Hrvatskoj školski sustav taj pred kojega se postavlja zadatak da pokuša smanjiti ovakve, jasne i očito postojeće razlike koje se vezuju uz odnos obrazovanja roditelja i uspjeha njihove djece. Koliko su to današnje hrvatske škole, u uvjetima u kojima djeluju, s programima koje imaju, s obrazovnom politikom unutar koje djeluju i s nastavnicima koji u njima rade, doista u stanju i učiniti - u ovom je trenutku neka sa svim drugu tema.

Homogamijiski brakovi

Provedene usporedbe pružaju dobar uvid u još najmanje dva povezana problema koja utječu na društvena ponašanja u Hrvatskoj, a koja je također važno razmotriti. Prvi se odnosi na razmatranje strukture brakova koji se sklapaju u Hrvatskoj vezano uz obrazovnu razinu supružnika.

Jasno je vidljivo da prevladavaju tzv. homogamijiski brakovi, odnosno brakovi u kojima se "slično vezuje sa sličnim", koji čak poprimaju neke značajke endogamije, gdje se pojedine društvene skupine međusobno isključuju. U najvećem broju slučajeva

Slično se veže

sa sličnim. U

Hrvatskoj samo 0,12% brakova

sklapaju

muškarci s

VSS-om i nisko-

obrazovane žene

va bračni su partneri istovrsne razine obrazovanja, uz određene manje iznimke. Zanimljivo je tako da se u Hrvatskoj u jednoj generaciji djece može pronaći samo oko 0,12 posto brakova u kojima otac ima završen fakultet, a majka samo završenu osnovnu školu. Broj žena koje su završile fakultet, a odlučile su se udati za muža koji ima završenu osnovnu školu dvostruko je manji u Hrvatskoj ih ima oko pola posto.

Zasigurno i ovi rezultati bacaju zanimljivo svjetlo na proces odabira bračnih partnera i dovode u određenu sumnju taj čin kao čin pun osobnih svrđanja, emocija i zaljubljenosti, neovisno o kontekstu. U većoj se mjeri može razmatrati društvena uvjerenost odabira partnera unutar koje socijalne, financijske, kulturne, obrazovne i druge sličnosti imaju vrlo važno mjesto.

Napuštanje škole

Drugo također društveno vrlo važno pitanje odnosi se na problem preranog napuštanja školovanja, o čemu je u Hrvatskoj u posljednjih nekoliko godina bilo riječi u kontekstu rasprava o nužnosti produljenja obveznog školovanja.

Dosadašnja su istraživanja jasno pokazala da oni koji prerano napuštaju školovanje čine značajnu štetu prije svega sebi, bilo u smanjenju ukupnih mogućnosti u određenom društvu, bilo kroz učestalije pojavljivanje različitih ekonomski i financijski uvjetovanih problema.

Neizravne posljedice koje su se spominjale kada je riječ o učeniciima koji prerano napuštaju školovanje u pravilu su se vezivale uz obitelji takvih učenika ili posljedice takvog ponašanja na široj društvenoj razini, u vidu manje konkurentnosti na tržištu rada, težem pronalasku posla, učestalijem korištenju različitih vidova pomoći društva itd. Imamo li u vidu spoznaje o jakoj povezanosti obrazovanja roditelja i obrazovanja njihove djece, jasno je da negativne posljedice preranog napuštanja školovanja treba tražiti i nešto dalje.

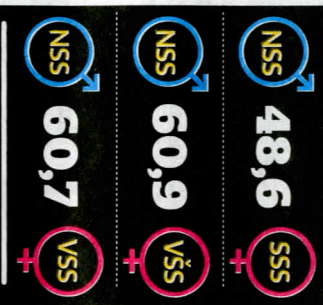
U budućnosti i u sudbini osoba za koje je takav pojedinac neposredno odgovoran. U uspješima njihove djece. •

Što se događa u školskom uspjehu djece kada je majka niskoobrazovana (NSS), a otac ima neku od obrazovnih razina?

ENGLJSKI JEZIK

Što se događa u školskom uspjehu djece kada je otac niskoobrazovan (NSS), a majka ima neku od obrazovnih razina?

Što se događa u školskom uspjehu djece kada se roditelji žene unutar svoje obrazovne razine?

Broj prikazuje indeks koji se kreće od 1 do 100, pri čemu je 1 najniža, a 100 najviša ocjena

The Metropolitan Opera **LIVE**

METROPOLITAN
U TLISINSKOM
Sezona 2010./2011.

Subota, 13. studenoga 2010., 19 sati
Gaetano Donizetti

DON PASQUALE

SOLISTI
Anna Netrebko
Matthew Polenzani
Mariusz Kwiecien
John Del Carlo

DIRIGENT
James Levine

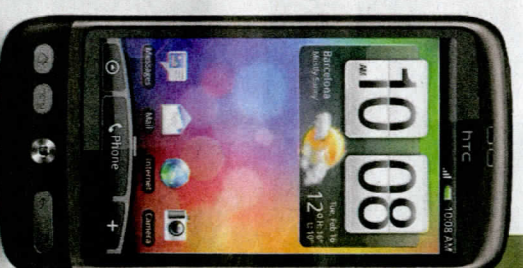
Ulanice na Blagajni Dvorana
www.lisinski.hr

Medijski pokrovitelj
Jutarnji list

Surfaj, šalji, Smiley!

3 GB
mjesečno

besplatni
SMS
zauvijek

595 kn
HTC Desire

Uz Smiley preplatu, bez plaćanja naknade, zauvijek uživaj u besplatnim SMS porukama prema svim mrežama te besplatnom podatkovnom prometu do čak 3 GB mjesečno.

Navedena cijena mobitela vrijedi uz ugovor na 24 mjeseca, trajni nalog i minimalnu mjesečnu potrošnju od 300 kn.

Detaljnije na www.tele2.hr